

УДК 7:304.3:308]
(510+438+477)

DOI:10.30857/2617-
0272.2020.3.10.

ЧУЧУК С.М.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

СОЦІАЛЬНА ЗНАКОВА СИСТЕМА ВІЗУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ МІСТ В КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР СХОДУ І ЗАХОДУ

Метою дослідження є розкриття характерних художньо-образних специфік організації соціальної знакової системи візуальних просторів Китаю та Польщі в контексті протиставлення світоглядних, ментальних, етнічних рис населення.

Методологія. На різних етапах у процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, притаманні мистецтвознавчим студіям: історичний метод, методи візуального спостереження, системно-порівняльного аналізу, художньо-композиційного аналізу.

Результати. Проаналізовано специфіку організації соціальної знакової системи міського середовища Китаю (на матеріалах м. Сьючжоу) та Польщі (на матеріалах м. Ополе); оцінено вплив світоглядних, ментальних та етнічних особливостей населення на формування естетичних традицій мистецької діяльності в публічному просторі міст; проведено компаративний аналіз східної та західної художньо-образної тенденції; охарактеризовано ключові фокуси стратегій організації візуального поля міст.

Наукова новизна. Досліджено соціальну знакову систему візуального простору міст в контексті протиставлення естетичних, художньо-образних тенденцій Китаю та Польщі; розкрито соціокультурні передумови формування специфічних рис соціальної знакової системи Китаю та Польщі.

Практична значущість. Результати дослідження можуть стати теоретичною, фактологічною базою для розробки спеціальних курсів з мистецтвознавства, а також основою практичних програм з трансформації візуального простору сучасних міст.

Ключові слова: дихотомія Схід-Захід; візуальні комунікації; інформаційний простір міст.

Вступ. Концептуальні перетворення пост-постмодерної соціокультурної реальності другої декади XXI ст. зумовили ґрунтовне переосмислення підходів до трактування міського простору. Сьогодні нематеріальний, інтелектуальний потенціал міст експлуатується на рівні з їх матеріальними ресурсами та використовується як основний чинник формування територіальної ідентичності. Мистецький простір сучасного міста є важливою складовою цього процесу, а його діалектичні взаємозв'язки з людиною та середовищем становлять складну культурну реальність. Для комплексного усвідомлення природи предметного середовища сучасних міст, актуальним є звернення до культурно-мистецьких засад, передумов та особливостей організації соціальних знакових систем країн Сходу та Заходу.

«Концепція культурного діалогу повинна розумітись не просто, як звичайне джерело інформації, а й як засіб, що дозволяє більш глибоко дослідити особливості іншого, і на цій основі прийти до власного самоусвідомлення, проте вже на іншому, якісно новому рівні» [7, с.193–194]. Одержані результати дослідження можуть в подальшому бути використані для формування засад якісної та ефективної реорганізації візуального простору сучасних міст.

Аналіз попередніх досліджень. Дихотомія Захід-Схід поставала фокусом методологічних, соціально-психологічних, духовно-етичних досліджень. Проте, стильові взаємовпливи візуальних інформаційних систем міського середовища в контексті діалогу різних культур, залишаються невивченими. Питання

сучасної дизайнерської активності в світі та унікальних дизайн-характеристик країн Сходу та Заходу порушував проф. В. Я. Даниленко (2009) [3]. Взаємодію східної та західної художніх культур та їх дифузний характер в розрізі музичної культури розглядала І. Чжен (2010) [7], в контексті дослідження муралів О. Колісник, Н. Пономарьова [19]. До питання діалогу культур в контексті культурного плюралізму Криму звертався дослідник О. Бензюк (2013) [1]. Порівняльний аналіз культурних основ Сходу та Заходу проводили дослідники Н. Гутарева та Н. Виноградов (2015) [2]. Фактори формування національної культури та її світоглядної основи в контексті діалогу культур Заходу і Сходу висвітлював А. Синах (2019) [5].

Постановка завдання. Основною платформою реалізації візуальних комунікацій некомерційного спрямування в міському середовищі є його соціальна знакова система. Вона використовує історичний, мистецький, культурний потенціал місцевості, сприяє гуманізації території, наповнюючи середовище змістовими, сюжетними елементами. Таким чином, дослідження закономірностей формування соціальної знакової системи двох глобальних, полярно протилежних культурних пластів – Сходу і Заходу, становить не тільки теоретичний інтерес, а й практичну значимість, оскільки дозволить в подальшому сформулювати ефективні механізми перетворення візуального простору сучасних міст.

Результати дослідження. В основі специфічних національних художньо-образних тенденцій лежить унікальність категорії естетичного, характерне розуміння прекрасного та своєрідне філософське сприйняття світу та людини в ньому. Порівнюючи мистецькі тенденції, дослідники Н. Гутарева та Н. Виноградов виділяють «непохитність художніх традицій, позачасову, «вічну тематику, синтез різноманітних видів мистецтв, їх

«перетікання» один в інший» в східній культурі та «швидку зміну і велику різноманітність течій та стилів, відображення конкретної епохи в тематиці та ідейному змісті, диференціацію художніх жанрів, форм, видів» – в західній [2, с. 1469]. Ці відмінності наглядно спостерігаємо й при аналізі соціальної знакової системи візуального простору Китаю та Польщі.

Архітектурний образ сучасного Китаю має ряд ознак, аналогічних будівельній спадщині Радянського Союзу, яку сьогодні спостерігаємо на території України. Такі проблеми як одноманітність фасадів, монотонна повторюваність ритмів та форм, ахроматичність предметного простору та невиразна пластичність об'єктів, що неодноразово висвітлювались теоретиками та практиками УРСР, стосуються середовища міст Китаю і сьогодні. За словами Дж. Дрейєра «Мабуть, найбільш відчутною стороною цієї спадщини є зовнішній вигляд та атмосфера сучасного китайського міста; оскільки Китай – країна з централізованою економікою, цей вигляд і відчуття є неймовірно уніфікованими. Основним формотворчим фактором образу сучасного китайського міста був радянський урбанізм – або точніше, Сталінський урбанізм» [11].

Подібно курсу «монументальної пропаганди», взятому радянською владою в другій половині ХХ ст., спрямованого як на естетизацію міського середовища за допомогою мистецтва, так і на поширення соціалістичних ідей та виховання населення, влада Китаю й сьогодні заохочує практики перетворення візуального простору міста за допомогою художніх творів, які, попри естетичну функцію, повинні виконувати й просвітницьку. Дослідниця Дж. Женг зазначає: «Громадське мистецтво – це м'який актив (інтелектуальний капітал) міста, його культурні інвестиції для створення бажаного міського образу. Воно підвищує привабливість території, активізуючи її як фінансовий чи туристичний центр, та,

сприяючи економічному відродженню в місті» [18, с. 90].

Монументальне мистецтво Китаю, що до ХХ ст. було консервативно традиційним та ґрунтувалось виключно на каноні, єдності стилістичних прийомів та, так званому, «класичному смакові», внаслідок політики «відкритих дверей» 80–90-х рр. ХХ ст. пройшло ряд трансформацій, культурних впливів та інкорпорувало ряд європейських художніх практик. Згідно з твердженням дослідника Т. Жи: «...майстри ХХ століття звертаються до різних іншокультурних традицій, найчастіше, не беручи до уваги їх світоглядної основи та оперуючи виключно зовнішніми формами» [4, с. 136]. Часткова адаптація західних тенденцій спричинила створення синтетичної практики, в якій і сьогодні все ж переважає власне китайська мистецька традиція. «Сучасні китайські монументалісти створили роботи, які чітко відрізняються від європейських. Вони продовжують використовувати як національні традиції, так і досвід європейського мистецтва» [6, с. 15]. Характерною рисою китайської монументалістики ХХІ ст. є зміщення фокусу з внутрішнього потенціалу творів та органічна інтеграція їх в міський простір задля створення симбіозу категорій мистецтва, території, індивіда.

Класичне трактування природи як основного ресурсу духовного та естетичного начал проявляється і в засадах композиційної, пластичної організації монументальних творів і в їх сюжетно-образній палітрі. Філософія єдності з природою, яка закарбовується у свідомість китайського громадянина, знаходить свій прояв у засобах виразності та мистецьких канонах, що їх використовують художники, а також в символах та образах монументальних панно. Цим самим, художні мотиви стають близькими та зрозумілими широкому загалу містян, апелюють до підсвідомих категорій розуму кожного

індивіда, незалежно від рівня його виховання чи освіченості.

Етноцентричність китайської нації, загострене відчуття традиції та ваги історичної спадщини формують унікальне ставлення китайського суспільства до інтелектуального потенціалу території. На прикладі міста Сюйчжоу провінції Цзянсу переконаємося, що історико-культурні ресурси становлять фокус соціально-економічних стратегій розвитку регіону. Саме в змістовності минулого вбачається ідейна значимість сьогодення. Оскільки в м. Сюйчжоу предметів історичної спадщини майже не збереглося, поширення отримала практика імітації історичних об'єктів, відтворення давно втрачених пам'яток архітектури та підвищена експлуатація традиційних художніх мотивів та образів. З метою підкреслення культурної престижності території, твори монументального мистецтва, що інтегруються в простір міста також мають характер традиційних панно. Найбільш поширеними художніми практиками в середовищі Сюйчжоу є барельєф та фреска. Вибір барельєфу в якості передової техніки естетизації середовища не випадковий. Відомо, що поява цього художнього виду діяльності зародилась власне в провінції Цзянсу ще в період династії Східна Хань (25–220 рр. н.е.) [8, с. 19]. Таким чином, звернення сучасних мистецьких практик міського середовища до техніки барельєфу ще раз демонструє бажання трансляції багатой національної культури в маси.

Сюжетно-образні мотиви монументальних творів міського простору Сюйчжоу також спрямовані на експлуатацію культурної спадщини держави загалом та регіону зокрема. Наприклад, кам'яні барельєфи житлового комплексу по вул. Східна Цяхе в м. Сюйчжоу відтворюють історичні сцени з життя провінції. Особливий інтерес становить панно «Водяний контроль Су Ши», яке ілюструє організацію відомим китайським

діячем Су Ши (1037–1101 рр.) процесу будівництва захисної дамби вздовж берега річки Хуанхе в Суйчжоу, в результаті чого місто було врятовано від нищівного потопу (рис. 1). Динаміка образів та об'ємна пластика рельєфу побудовані в рамках класичних художніх канонів Китаю. Чітко прослідковується активний мотив природи та натуралістичних елементів у композиції. Комплекс барельєфів по вул. Сх. Цьяхе є тільки одною з багатьох точок монументального оздоблення середовища м. Суйчжоу, проте підсумовує стилістичну та змістову направленість переважної більшості творів.

Динаміка концептуального розвитку міст Польщі носить принципово інший характер. Ряд суспільно-політичних реформ та ефективних економічних перетворень спричинив стрімке економічне зростання та політичну стабільність. Важливим аспектом в процесі трансформації господарчих та економічних процесів Польщі став курс на підвищення конкурентоздатності міст, інтелектуальні активи яких розглядаються сьогодні як база ефективних маркетингових стратегій. Польська дослідниця А. Становіцка-Трачик стверджує, що діяльність місцевих владних структур ще з початку XXI ст. фокусувалась на можливості керування образом міст в процесі боротьби за конкурентоздатність [15, с. 53]. Тому естетизація міського простору тут є не просто інструментом формування національної гордості та підвищення самосвідомості громадян, як в Китаї, а, в першу чергу, стратегічним ходом, покликаним стимулювати приплив інвестицій та сприяти розвитку рекреаційного туризму регіону.

Соціальна знакова система міст Польщі – явище абсолютно темпоральне, що динамічно реагує на трансформації соціокультурних формацій. Вуличне мистецтво польських міст пройшло кілька етапів: «Від спонтанних робіт художників нео-авангардистів 1970-х рр., через вибух

політичних символів і настінних слоганів Воєнного стану, графіті андеграунду пізніх 1980-х, написи, що супроводжували зміну режиму, анти-капіталістичні стікери і постери пізніх 1990-х, прямо до вуличного мистецтва і публічних інсталяцій нового тисячоліття» [10]. Розглядаючи природу середовищних мистецьких практик на прикладі міста Ополе, відзначаємо, що, на відміну від простору українських міст, що й до сьогодні зберіг монументальну спадщину радянського періоду, польські міста втратили більшість зразків соціалістичного мистецтва. Таким чином, соціальне поле візуальних комунікативних систем міст Польщі розвивається в руслі найсучасніших тенденцій та не має прив'язки до минулого культурного чи історичного ресурсу території. «Вуличне мистецтво в Польщі швидко поширюється, його образи та концепти пов'язані зі світовими. Це не лише шлях самовираження, але також форма свободи, повідомлення, яке може бути видимим та зрозумілим кожному» [16]. Основою соціальної знакової системи в середовищі міст Польщі є мурали та графіті.

З метою підвищення привабливості міських територій, гуманізації середовища та створення виразних оптичних орієнтирів в просторі, влада м. Ополя, в порядку тендерів та фестивалів, часто заохочує митців до інтеграції художніх творів у міське середовище. Результатом стало інтенсивне поширення муралів, які, зазвичай, носять нейтральний характер, тривіальну сюжетну та образну реалізацію. Доволі часто піднімаються питання щодо професійності та доцільності активної інтервенції в архітектурну площину художників-аматорів. На думку А. Сиска, професора Університету образотворчих мистецтв у Познані, на даний момент в цілій Польщі є заледве кілька авторів муралів, роботи яких репрезентують насправді високий професійний рівень і мають цікаві художні цінності [12]. В свою чергу, дослідниця М. Уйма, висловлюючись про вуличне

мистецтво сучасних польських міст, зазначає: «активність майстрів візуальних мистецтв в цьому середовищі є найнижчою. Часто їх не цікавить конфронтація з таким широким загалом глядачів, а часто вони просто не є вигідними для міст настільки, щоб бути запрошеними до діяльності» [17]. Отже, результатом мистецьких практик в середовищі сучасних польських міст часто стає метод «прикрашання» простору аматорськими творами без ідейного змісту чи інтелектуального коду. «Мистецтво муралів повинно діагностувати проблеми суспільства, змушувати до мислення, піддавати сумнівам і провокувати. Тільки тоді воно буде публічним мистецтвом. Саме через питання, які воно порушує і якими займається, а не через свою доступність і масу реципієнтів» [14, с. 29].

Якщо фокусом публічного мистецтва Китаю є стоїчні теми, вічні цінності та традиційні мотиви, то вуличне мистецтво Польщі, навпаки, звертається до безпосередньої трансляції нестійких суспільних настроїв, чим забезпечує найбільш безпосереднє їх віддзеркалення.

Рис. 1. Кам'яний барельєф «Водяний контроль Су Ши», вул. Східна Цзяхе м. Сюйчжоу, провінція Цзянзу, Китай. 2019 р.

До недавня мури цієї локації було офіційно відведено для творчих експериментів молоді. Таким чином, систематична зміна одних графічних робіт іншими ілюструвала мінливість молодіжної субкультури, полігамність засобів виразності

Професор В.Я. Даниленко зазначає: «Коли в'їжджаєш з боку країн Балтії до Польщі, то помічаєш у предметному середовищі якимось більше спонтанної художності, більше, сказати б, розкутої творчості» [3, с. 84]. Саме така свобода маніфестації творчих ідей в публічному просторі ілюструє істину народної ментальності та самосвідомості. «Минуле» та «майбутнє» є сусідами в міському просторі як реальність людських форм самовизначення і способів життя, як вся палітра перехідних форм, що задають кроки найближчого і далекого розвитку даної соціокультурної формації. Зріз міського життя представляє нам реальність розвитку у всій її суперечності і конфліктності, на відміну від тих утопій і прожектів, які виношують філософи і теоретики суспільної перебудови» [9]. Динамічність та непостійність вуличного мистецтва Польщі, наряду з його стильовим, технічним та образним різноманіттям найдемонстративніше розкривається при аналізі графіті на стінах при П'ястовському мості в м. Ополе (рис. 2).

Рис. 2. Графіті на валах П'ястовського мосту, м. Ополе, Опольське воєводство, Польща. 2016 р.
Джерело фото: <https://opole.wyborcza.pl>

та незалежність художніх рішень, якими оперували автори. За словами дослідника В. Муха: «Мистецтво вулиці – це феномен творчості в русі і дії, який постає в короткі періоди часу і досягає випадкового глядача безпосередньо і в неочікуваний спосіб, а до

цього виступає як незалежний, необтяжений цензурою і гідний довіри, голос молодого покоління» [13, с. 31].

Висновки. Проаналізувавши закономірності розвитку соціальної знакової системи в контексті двох глобальних культурних пластів Сходу та Заходу, відзначаємо разючу різницю як у підходах до усвідомлення міського простору, так і в способах його організації. Традиційність китайського трактування середовища як джерела багатовікових традицій зумовлює процеси штучного насадження культурної спадщини в простір. Згідно китайської парадигми, тільки історичні цінності та канони здатні створити респектабельну платформу для соціальних інтеракцій в сучасному місті. В свою чергу, концептуальні підходи до міського

середовища Польщі демонструють переважання матеріалістичних стратегій та експлуатування образу територій в маркетингових цілях підвищення конкурентоздатності регіонів. Відсутність в міському середовищі культурної спадщини попередніх епох відкриває можливості до інтеграції сучасних мистецьких тенденцій і практик та побудови іміджу території на базі модерних ресурсів.

Таким чином, дослідження закономірностей формування соціальної знакової системи Східної і Західної культурної традиції становить не тільки теоретичний інтерес, а й практичну значимість, оскільки дозволить в подальшому сформулювати ефективні механізми перетворення візуального простору сучасних міст.

Література

1. Бензюк О. О. Дихотомія Схід-Захід у контексті проблеми культурного плюралізму Криму. *Вісник ДАКККіМ*. 2013. №1. С. 122–127. URL: <http://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/download/137247/134828> (дата звернення 08.10.2020).

2. Гутарева Н. Ю., Виноградов Н. В. Сравнительный анализ культур Востока и Запада. *Молодой ученый*. 2015. №10. С. 1468–1470. URL: <https://moluch.ru/archive/90/18765/> (дата звернення 08.10.2020).

3. Даниленко В. Я. Дизайн Центрально-Східної Європи: Монографія. Харків: ХДАДМ, 2009. 172 с.

4. Жи Т. Китайская монументальная пластика: традиции и новации. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2009. №4. С. 136–141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2009_4_17 (дата звернення 08.10.2020).

5. Синах А. Схід та Захід: Два шляхи світосприйняття на маргінесі тисячоліть. *Вісник Львівського університету*. 2019. Випуск 23. С. 94–99. URL: http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/23_2019/15.pdf (дата звернення 08.10.2020).

6. Сино Г. Современная монументальная живопись Китая: взаимопроникновение

восточных и европейских традиций: автореф. дис ... канд. иск. : 17.00.04. Барнаул, 2009. 135 с.

7. Чжен И. А. О взаимодействии художественных культур Востока и Запада (на примере становления композиторских школ европейского типа в странах Дальнего Востока). *Гуманитарный вектор. Серия: Педагогика, психология*. 2010. №1. С. 193–198. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-vzaimodeystvii-hudozhestvennyh-kultur-vostoka-i-zapada-na-primere-stanovleniya-kompozitorskih-shkol-evropeyskogo-tipa-v-stranah> (дата звернення 08.10.2020).

8. Шичжун Л. История китайской живописи. Москва : Шанс. 2018. 222 с.

9. Щедровицкий П. Г. Философия развития и проблема города. *Гуманитарный портал*. 2009. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/expertize/2009/2516> (дата звернення 16.06.2020).

10. A Brief History of Polish Street Art: From Confrontation to Decoration: веб-сайт. URL: <https://culture.pl/en/article/a-brief-history-of-polish-street-art-from-confrontation-to-decoration> (дата звернення 16.06.2020).

11. Dreyer J. Maximum city: the vast urban planning projects of Soviet-era Russia are being reborn in modern China. *The Calvert Journal*. 2014. URL: <https://www.calvertjournal.com/articles/show/2760/soviet-era-urbanism-russia-reborn-in-modern-chinese-cities> (дата звернення 16.06.2020).

12. Jowska A. Sztuka w przestrzeni miasta, czyli wielkopolska moda na murale. *Kultura i sztuka*. 2015. URL: <https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/sztuka-w-przestrzeni-miasta-czyli-wielkopolska-moda-na-murale> (дата звернення 16.06.2020).
13. Moch W. Street art i graffiti. Litery, słowa i obrazy w przestrzeni miasta. *Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki*. Bydgoszcz. 2016. S. 298. URL: https://kpbc.umk.pl/Content/180712/Moch_graffiti.pdf (дата звернення 08.10.2020).
14. Mury. Diagnoza dynamiki środowiska twórców malarstwa monumentalnego.: Raport z badań / red. A. Litorowicz. Warszawa 2016. 158 s.
15. Stanowicka-Traczyk A. Instrumenty strategii kształtowania wizerunku na przykładzie miast polskich. *Studia Regionalne i Lokalne*. №3(29). 2007. URL: http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-044e69a0-f6c9-44bd-ab86-61db585ac211/c/2007_3_stanowicka.pdf (дата звернення 08.10.2020).
16. Street art taking over Polish walls. *Visit Poland*: веб-сайт. URL: <https://www.visitpoland.com/street-art> (дата звернення 16.06.2020).
17. Ujma M. Polskie miasto i sztuka – stan obecny, strategie funkcjonowania. *Transparent*. URL: <http://arttransparent.org/text/polskie-miasto-i-sztuka-stan-obecny-strategie-funkcjonowania-magda-ujma/> (дата звернення 16.06.2020).
18. Zheng J. Contextualizing public art production in China: The urban sculpture planning system in Shanghai. *Geoforum*. Volume 82. 2017. P. 89–101. URL: https://www.researchgate.net/publication/315988530_Contextualizing_public_art_production_in_China_The_urban_sculpture_planning_system_in_Shanghai (дата звернення 08.10.2020).
19. Колісник О. В., Пономарьова Н. С. Муралі як засіб соціальних комунікацій. Порівняння світового досвіду. *Art and design*. 2019. №2. С. 62–73. DOI: [10.30857/2617-0272.2019.2.6](https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.2.6).
- References**
1. Benzjuk, O. (2013) Dykhotomija Skhid-Zakhid u konteksti problemu kuljturnogho pljuralizmu Krymu [The East-West dichotomy in the context of Crimean cultural pluralism], *Scientific Journal of National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts*. no 1, pp. 122-127. Retrieved from: <http://journals.urau.ua/visnyknakkim/article/download/137247/134828> (Last accessed Oct. 8, 2020) [In Ukrainian].
2. Gutareva, N., Vinogradov, N. (2015) Sravnitel'nyj analiz kul'tur Vostoka i Zapada [Comparative analysis of Eastern and Western cultures]. *Molodoj uchenyj*. no 10. pp. 1468-1470. Retrieved from: <https://moluch.ru/archive/90/18765/> (Last accessed Oct. 8, 2020) [In Russian].
3. Danylenko, V. (2009) Design of Central Eastern Europe: Monograph. Kharkiv: KhDADM, 172 p. [In Ukrainian].
4. Zhi T. (2009) Kitajskaja monumental'naja plastika: tradici i novacii [Chinese monumental plastic: tradition and innovation]. *Scientific Journal of Kharkiv State Academy of Design and Arts*, no 4, pp. 136–141. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2009_4_17 (Last accessed Oct. 8, 2020) [In Russian].
5. Synakh, A. (2019) Skhid ta Zakhid: Dva shliakhy svitospryiniattia na marginesi tysiacholit [Two ways of worldview on the margins of millennia]. *Lviv University Bulletin. Philosopher-political studios series*. Vol. 23, pp. 94-99. Retrieved from: http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/23_2019/15.pdf (Last accessed Oct. 8, 2020) [In Ukrainian].
6. Sino, G. (2009) Sovremennaja monumental'naja zhivopis' Kitaja: vzaimoproniknovenie vostochnyh i evropejskih tradicij [Modern monumental art of China: the interpenetration of Eastern and European traditions]. The dissertation of the candidate of history of arts: specials 17.00.04, Bernaul. 135 p. [In Russian].
7. Chzhen, I. (2010) O vzaimodejstvii hudozhestvennyh kul'tur Vostoka i Zapada (na primere stanovlenija kompozitorskih shkol evropejskogo tipa v stranah Dal'nego Vostoka) [On the interaction of artistic cultures of East and West (case of European-style composer schools in the countries of the Far East)]. *Humanitarian vector. Series: Pedagogy, Psychology*, no1, pp. 193-198. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-vzaimodejstvii-hudozhestvennyh-kulturn-vostoka-i-zapada-na-primere-stanovleniya-kompozitorskih-shkol-evropejskogo-tipa-v-stranah> (Last accessed Oct. 8, 2020) [In Russian].
8. Shichzhun, L. (2018) *Chinese painting history*. Moscow: Shans, 222 p. [In Russian].
9. Shhedrovickij, P. (2009) Filosofija razvitija i problema goroda. Retrieved from: <https://gtmarket.ru/laboratory/expertize/2009/2516> (Last accessed 16.06.2020) [In Russian].

10. A Brief History of Polish Street Art: From Confrontation to Decoration (2018) Retrieved from: <https://culture.pl/en/article/a-brief-history-of-polish-street-art-from-confrontation-to-decoration> (Last accessed June 16, 2020) [In English].
11. Dreyer, J. (2014) Maximum city: the vast urban planning projects of Soviet-era Russia are being reborn in modern China. *The Calvert Journal*. Retrieved from: <https://www.calvertjournal.com/articles/show/2760/soviet-era-urbanism-russia-reborn-in-modern-chinese-cities> (Last accessed June 16, 2020) [In English].
12. Jowska, A. (2015) Sztuka w przestrzeni miasta, czyli wielkopolska moda na murale [Art in urban environment, i.e. the Greater Poland mural trends] Retrieved from: <https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/sztuka-w-przestrzeni-miasta-czyli-wielkopolska-moda-na-murale> (Last accessed June 16, 2020) [In Polish].
13. Moch, W. (2016) Street art i graffiti. Litery, słowa i obrazy w przestrzeni miasta [Street art and graffiti. Letters, words and pictures in urban environment] *University of Economy College Publishing*, Bydgoszcz, 298 p. Retrieved from: https://kpbk.umk.pl/Content/180712/Moch_graffiti.pdf (Last accessed Oct. 8, 2020) [In Polish].
14. Mury. Diagnoza dynamiki środowiska twórców malarstwa monumentalnego (2016) [Murals. Diagnosis of the monumental paintings' creators' dynamics]: Research report. Ed. A. Litorowicz, Warsaw, 158 p. [In Polish].
15. Stanowicka-Traczyk, A. (2007) Instrumenty strategii kształtowania wizerunku na przykładzie miast polskich [Instruments for shaping the image. Polish cities case]. *Regional and Local Studies*. 29, 3. Retrieved from: http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-044e69a0-f6c9-44bd-ab86-61db585ac211/c/2007_3_stanowicka.pdf (Last accessed Oct. 8, 2020) [In Polish].
16. Street art taking over Polish walls. *Visit Poland*. Retrieved from: <https://www.visitpoland.com/street-art> (Last accessed June 16, 2020) [In English].
17. Ujma, M. Polskie miasto i sztuka – stan obecny, strategie funkcjonowania [Polish city and art - current state, functioning strategies]. *Transparent*. Retrieved from: <http://arttransparent.org/text/polskie-miasto-i-sztuka-stan-obecny-strategie-funkcjonowania-magda-ujma/> (Last accessed June 16, 2020) [In Polish].
18. Zheng, J. (2017) Contextualizing public art production in China: The urban sculpture planning system in Shanghai. *Geoforum*, Volume 82, 2017, 89–101. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/315988530_Contextualizing_public_art_production_in_China_The_urban_sculpture_planning_system_in_Shanghai (Last accessed Oct. 8, 2020) [In English].
19. Kolisnyk, A.V., Ponomarova, N.S. (2019) Murals as a way of social communication. Comparison of the world experience. *Art and design*. 2. 62–73. DOI: [10.30857/2617-0272.2019.2.6](https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.2.6).

SOCIAL SIGN SYSTEMS OF THE VISUAL URBAN ENVIRONMENT IN THE CONTEXT OF EAST-WEST CULTURAL DIALOGUE

CHUCHUK S. M.

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

The purpose of the study is to reveal the characteristic artistic and figurative specifics of the social sign system's organization patterns of visual spaces of China and Poland in the context of contrasting worldviews, mental, ethnic features of the population.

Methodology. Historical method, method of visual observation, method of system-comparative analysis, method of

СОЦИАЛЬНАЯ ЗНАКОВАЯ СИСТЕМА ВИЗУАЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА ГОРОДОВ В КОНТЕКСТЕ ДИАЛОГА КУЛЬТУР ВОСТОКА И ЗАПАДА

ЧУЧУК С. М.

Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника

Целью исследования является раскрытие характерных художественно-образных специфик организации социальной знаковой системы визуальных пространств Китая и Польши в контексте противопоставления мировоззренческих, ментальных, этнических черт населения.

Методология. Использованы исторический метод, методы визуального наблюдения, системно-сравнительного анализа, художественно-композиционного анализа.

artistic-compositional analysis.

Results. The specifics of the social sign system's organization in the urban environments of China (the case of Xuzhou city) and Poland (the case of Opole city) are analyzed; the influence of worldview, mental and ethnic peculiarities of the population on the formation of aesthetic traditions of artistic activity in the public space of cities is assessed; a comparative analysis of the eastern and western artistic and figurative tendencies is carried out; the key focuses of strategies for organizing the visual field of cities are described.

Scientific novelty. Cities' visual space social sign system in the context of the opposition of aesthetic, artistic and figurative tendencies of China and Poland is studied; the socio-cultural preconditions for the formation of Chinese and Polish social sign system's specific features of are revealed.

Practical significance. The results of the research can become a theoretical, factual basis for the development of general and special courses in art history studies, as well as the basis of practical programs for the transformation of modern cities' visual spaces.

Keywords: *East-West dichotomy; visual communications; informational urban environment.*

Результаты. Проанализирована специфика организации социальной знаковой системы городской среды Китая (на примере г. Сюйчжоу) и Польши (на примере г. Ополе); оценено влияние мировоззренческих, ментальных и этнических особенностей населения на формирование эстетических традиций художественной деятельности в публичном пространстве городов; проведено компаративный анализ восточной и западной художественно-образной тенденции; охарактеризованы ключевые фокусы стратегий организации визуального пространства городов.

Научная новизна. Исследована социальная знаковая система визуального пространства городов в контексте противопоставления эстетических, художественно-образных тенденций Китая и Польши; раскрыто социокультурные предпосылки формирования специфических черт социальной знаковой системы Китая и Польши.

Практическая значимость. Результаты исследования могут стать теоретической, фактологической базой для разработки специальных курсов по искусствоведению, а также основой практических программ по трансформации визуального пространства современных городов.

Ключевые слова: *дихотомия Восток-Запад; визуальные коммуникации; информационное пространство городов.*

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРА:

[https://doi.org/
10.30857/2617-
0272.2020.3.10](https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.3.10)

Чучук Соломія Маркіянівна, аспірантка, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, ORCID 0000-0002-9484-4196, **e-mail:** solomia2903@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Чучук С. М. Соціальна знакова система візуального простору міст в контексті діалогу культур Сходу і Заходу. *Art and design*. 2020. №3. С. 124-131.

Citation APA: Chuchuk, S.M. (2020) Social sign systems of the visual urban environment in the context of East-West cultural dialogue. *Art and design*. 2020. 3. 123-131.